

Como, 14. února 2040

Jeho Excelenci monsignorovi
Alessiovi Tanarimu
sekretáři Kongregace pro svatořečení
Vatikán

In nomine Domini

Ego, Lorenzo Dell'Agio, Episcopus Comi, in processu canonizationis Beati Innocentii Papae XI., iuro me fideliter diligenterque impleturum munus mihi commissum, atque secretum servaturum in iis ex quorum revelatione preiudicium causae vel infamiam beato affere posset. Sic me Deum adiuvet.

Nejmilejší Alessie,

odpusťte mi laskavě, že se k Vám obracím se slovy předepsané přísahy, abyste zachoval v tajnosti, cokoli hanebného jste se dozvěděl o blahoslavené duši.

Vím, že Vašemu starému učiteli ze semináře odpustíte použití méně ortodoxního epistolárního stylu, než na jaký jste zvyklý.

Asi tak před třemi roky jste mi z příkazu Svatého otce napsal a vyzval mne, abych osvětlil domnělé zázračné uzdravení, k němuž došlo před čtyřiceti lety v mé diecézi za blahoslaveného papeže Inocence XI.: onoho Benedetta Odescalchiho z Coma, o němž jste už jako chlapec slyšel vyprávět snad ponejprv právě ode mne.

Případ *mira sanatio*, jak si jistě vzpomenete, se týkal malého venkovského chlapce, sirotka z onoho kraje, jemuž pes ukousl prst. Chlapcova babička, oddaná papeži Inocencovi, hned ubohý krvácející prstíček zabalila do svatého obrázku představujícího papeže a odevzdala ho lékařům první pomoci. Jakmile lékař prstíček přišil, mohlo jím dítě okamžitě

hýbat a mělo v něm cit, což vyvolalo úžas jak chirurga, tak jeho asistentů.

Podle Vašich pokynů a přání Jeho Svatosti jsem zahájil proces *super mira sanatione*, který můj předchůdce v tehdejší době nepovažoval za vhodné vést. Nebudu se déle šířit o procesu, který jsem sotva uzavřel, nehledě na to, že téměř všichni svědci té události zemřeli, lékařské zápisy byly po deseti letech zničeny a že tehdejšímu malému chlapci je teď padesát a žije trvale ve Spojených státech. Příslušná akta Vám zasílám zvlášť. Víím, že je předložíte k posouzení Kongregaci, jak řízení vyžaduje, a pak sepíšete zprávu Svatému otci. Věřu jest mi známo, jak skoro po sto letech od blahoslavení náš milovaný papež touží znovu zahájit proces kanonizace papeže Inocence XI. a prohlásit ho konečně za svatého. A právě proto, že i mně leží na srdci jeho svatořečení, přistupuji k věci.

Jistě si povšimnete značného rozsahu přiloženého svazku. Jest to na stroji psaný text nevydané knihy.

Bude nesnadné vysvětlit vám do podrobností jeho vznik, protože ti dva autoři, kteří mi výtisk poslali, naprosto zmizeli. Jsem jist, že po přečtení díla náš Pán vnukne Svatému otci a Vám nejsprávnější řešení dilematu: mlčet, nebo spis zveřejnit? Jeho rozhodnutí bude pro mne svaté.

Omlouvám se, jestliže od této chvíle, kdy jest můj duch oproštěn od únavných rešerší, které trvaly tři roky, se rozletí někdy až příliš volně.

Asi před třiačtyřiceti lety jsem poznal oba autory, mladý to pár snoubenců. Právě jsem byl jmenován farářem v Římě, kam jsem přijel z mého Coma, do něhož jsem se pak z milosti našeho Pána vrátil jako biskup. Oba ti mladí lidé, Rita a Francesco, byli novináři. Bydleli nedaleko mé fary a obrátili se proto na mne, když se chystali uzavřít manželství.

Rozmluvy s mladým párem brzy přesáhly pouhé úřední jednání a časem se náš vztah stal užším a důvěrnějším. Náhoda tomu chtěla, že kněz, který měl vykonat obřad, čtrnáct

dní před jejich svatbou vážně ochuravěl. Rita a Francesco proto přirozeně požádali mne, abych jejich sňatku požehnal.

Oddal jsem je jednoho slunečného odpoledne v polovině června, v jasném a čistém světle kostela svatého Jiří ve Velabru, nedaleko proslulých trosek Fora Romana a kapitolského chrámu. Byl to obřad plný zbožného dojetí. Prosil jsem horoucně Nejvyššího, aby popřál mladému páru dlouhý a šťastný život.

Po sňatku jsme se po několik let stýkali dál. Tak jsem se dozvěděl, že Rita a Francesco nikdy nezanechali studia, přestože jim práce ponechávala málo času. Po složení státní zkoušky z literatury zaměřili se oba na dynamičtější a cyničtější oblast tisku, na staré zájmy však úplně nezapomněli. Ve volných chvílích se naopak dál věnovali dobré četbě, návštěvám muzeí a docházkám do knihoven.

Jednou za měsíc mne zvali na večeri nebo na odpolední svačinu. Aby mne měli kam posadit, museli na poslední chvíli sundat z nějaké židle kupu fotografií, mikrofilmů, reprodukcí starých tisků a knih. Při každé mé návštěvě byly ty haldy papíru vyšší. Zmocnila se mne zvědavost a zeptal jsem se, čím se zabývají s tak velkým nadšením.

Vyprávěli mi tedy, že před časem ve sbírce jednoho aristokratického římského bibliofila objevili osm rukopisných svazků, končících až v prvních letech osmnáctého století. Majitel rukopisů, markýz *** ***, s nímž měli nějaké společné přátele, jim dovolil, aby si staré svazky prostudovali.

Rukopisy byly opravdovými klenoty pro milovníka historie. Těch osm svazků tvořily dopisy abbé Atta Melaniho, člena staré toskánské šlechtické rodiny hudebníků a diplomatů.

Pravý objev měl však teprve přijít: vloženy do jednoho ze svazků našly se objemné rukopisné paměti. Byly označeny rokem 1699 a napsány drobným úhledným písmem zřejmě jinou rukou, než byl psán svazek.

Anonymní autor pamětí prohlašoval, že je podomkem v jednom římském hostinci, a vyprávěl v první osobě pře-

kvapující události, k nimž v roce 1683 došlo v Paříži, Římě a Vídni. Pamětem předcházel krátký úvodní dopis, nedatovaný, bez jména odesílatele a adresáta. Jeho obsah byl poněkud temný.

V tu chvíli mi nebylo dopřáno, abych se dozvěděl víc. Co se týkalo jejich objevu, zachovávali oba manželé naprosté mlčení. Vytušil jsem jen, že po nálezů oněch pamětí se pustili do horlivého pátrání a zkoumání.

Nicméně, když se oba rozloučili s univerzitním prostředím a nemohli se dál věnovat vědecké dráze, odhodlali se oba mladí lidé napsat na toto téma román.

Začali o tom se mnou mluvit jako žertem: pamětem podomka z hostince dají formu prozaického románu. Byl jsem tím zpočátku zklamán, neboť jsem jako horlivý vědec, za nějž jsem se pokládal, považoval ten nápad za povrchní a pomíjivý.

Pak, během dalších návštěv jsem pochopil, že věc je vážná. Od uzavření sňatku neuplynul ani rok, a mladí manželé tomu věnovali všechnen svůj volný čas. Později se mi přiznali, že strávili skoro celou svatební noc ve vídeňských archívech a knihovnách. Nikdy jsem se jich nevyptával, vzal jsem na vědomí jejich usilovné pátrání a diskrétně o něm pomlčel.

V té době jsem však bohužel pozorně nesledoval, co mi oba mladí lidé referovali o pokračování své práce. Zatím nabýli nového elánu, když se jim narodila krásná dceruška, a také je už omrzelo stavět na pohyblivém písku naší ubohé vlasti, a tak se na počátku nového století rozhodli přestěhovat do Vídně, města, které si zamilovali, možná i pro sladké vzpomínky ze svatební cesty.

Ještě než definitivně odjeli z Říma, pozvali mne na krátkou návštěvu na rozloučenou. Slíbili, že mi budou psát, a až přijedou na krátkou návštěvu do Itálie, že mne navštíví.

Nic z toho neudělali a já už o nich neslyšel. Až po měsících jsem jednoho dne dostal z Vídně balíček. Obsahoval strojepis, který Vám posílám: je to ten tolik očekávaný román.

Byl jsem potěšen, že se jim ho konečně podařilo dokončit, a chtěl jsem jim poděkovat. Zůstal jsem však překvapen,

když jsem zjistil, že mi neposlali svou adresu a nenapsali ani průvodní dva řádky. Na titulní řádce krátké věnování:

„Poraženým“. A na zadní straně balíčku bylo fixem napsáno: „Rita & Francesco“.

Přečetl jsem si tedy román. Nebo bych ho měl spíše nazvat pamětmi? Jde opravdu o paměti ze sedmnáctého století, přepracované pro dnešního čtenáře? Nebo spíše o moderní román, zasazený do minulosti? Nebo o obojí? To jsou otázky, které mne neustále trápí. Na některých místech se opravdu zdá, že čtete text ze sedmnáctého století, mluva všech osob připomíná slovník traktátů tehdejší doby.

Pak však, jakmile se od debat přejde k činům, jazyk se v moderní a zdá se, že jednání osob nápadně napodobuje detektivky ? la Sherlock Holmes & Watson. Zrovna jako by autoři v těch detektivních kličkách chtěli zanechat stopy svých zásahů.

Přistihl jsem se, jak se ptám: A co jestli mi lhali? Co když příběh toho pomocníka v hostinci, který našli, byl celý vymyšlený? Nepodobal se snad začátkům těch mistrovských děl *Snoubenců* Manzoniho a *Třech mušketýrů* Dumasových? Což jsou náhodou také historické romány odehrávající se v sedmnáctém století...

Bohužel jsem nedokázal přijít té otázce na kloub, pravděpodobně měla zůstat tajemstvím. Skutečně jsem nemohl vypátrat původ těch osmi svazků dopisů abbé Melaniho, na jejichž základě celý příběh vznikl. Knihovna markýze *** ** byla před deseti lety rozebrána jeho dědici, kteří ji pak začali rozprodávat. Když jsem se obrátil na jednoho známého s prosbou o pomoc, dražební podnik mi sdělil jména lidí, kteří knihy zakoupili.

Domníval jsem se, že jsem věc vyřešil, a děkoval jsem Bohu, že mi pomohl, pak jsem si však přečetl jména nových majitelů. Dotyčné svazky zakoupili Rita a Francesco. A jejich adresa samozřejmě nebyla známa.

V posledních třech letech jsem se snažil, se skromnými prostředky, jež jsem měl k dispozici, provést řadu ověřování obsahu strojopisu. Výsledek mého šetření najdete ve stránkách přiložených na konci, a prosím Vás, abyste je pročtl s největší pozorností. Zjistíte, na jak dlouhý čas jsem odložil práci svých dvou přátel a jaké potíže mi tím vznikly. Najdete tam posléze podrobné prozkoumání historických událostí vylíčených ve strojopise a zprávu o pracných rešerších, které jsem prováděl v archívech a knihovnách v polovině Evropy, abych poznal, jestli mohou odpovídat pravdě.

Když jsem se tedy dostal na konec těch rešerší, mohu s jistotou tvrdit, že události a osoby v příběhu, který čtete, jsou autentické. A také, když nebylo možno nalézt důkazy, že to, co jsem četl, se stalo, mohl jsem to alespoň pokládat za naprosto pravděpodobné.

Události vyprávěné mými dávnými přáteli z farnosti nejsou zaměřeny jen na papeže Inocence XI. (který se ostatně mezi postavami románu skoro neobjevuje), nicméně poukazují na některé okolnosti, které vrhají na čistotu papežovy duše a na poctivost jeho úmyslů nové a závažné stíny. Říkám nové, poněvadž proces blahoslavení papeže z rodu Odescalchiů, zahájený 3. září 1714 Klementem XI., byl téměř hned zastaven kvůli námitkám *super virtutibus*, vzneseným promotorem víry v samém středu Kongregace, která byla proti návrhu. Muselo uběhnout třicet let, než Benedetto XIV. Lambertini dekretem nařídil, aby byly pochybnosti promotorů a poradců o hrdinských ctnostech Inocence XI. umlčeny. Brzy nato se však proces zase zastavil, tentokrát téměř na dvě stě let. Teprve až v roce 1943 za papeže Pia XII. byl zvolen jiný referent. S blahořečením se muselo čekat ještě dalších třináct let, to jest až do 7. října 1956. Potom bylo o papeži Odescalchim ticho. Až do dneška se nikdy nemluvilo o tom, že by měl být prohlášen za svatého.

Díky zákonům schváleným před více než padesáti lety Janem Pavlem II. mohl jsem ze své iniciativy číst dodatek k vyšetřovacímu řízení. V takovém případě bych nemohl *secretum servare in iis ex quorum revelatione preiudicium causae vel infamiam beato afferre posset*. To jest, v takovém případě bych musel někomu sdělit obsah Ritina a Francesca strojopisu, i když jen promotorovi spravedlnosti a postulátorovi („zástupcům obžaloby a obhajoby svatých“, jak jsou dnes hrubě nazýváni v novinách).

Tím by ovšem mohly vzniknout vážné a nezvratné pochybnosti o ctnostech blahoslaveného. Takové rozhodnutí by však mohlo příslušet jen papeži, a jistě ne mně.

Kdyby ale mezitím dílo vyšlo, byl bych zproštěn povinností uchovat jeho obsah v tajnosti. Doufal jsem tedy, že kniha mých dvou farníků už našla vydavatele. Svěřil jsem pátrání několika svým nejmladším a věci neznalým spolupracovníkům. V katalogích knih na prodej jsem však žádný takový titul nenašel, ani jméno svých přátel.

Snažil jsem se tedy oba mladé lidi (kteří už pochopitelně mladí nebyli) vypátrat. Ze záznamů na městském ohlašovací úřadě vyplývalo, že se odstěhovali do Vídně a bydlí v Auerspergstrasse 7. Napsal jsem tam, odpověděl mi však ředitel univerzitní koleje, který mi nemohl dát žádnou informaci. Ptal jsem se na vídeňském magistrátu, nic užitečného jsem se však nedozvěděl. Obrátil jsem se na vyslanectví, konzuláty a cizí diecéze, ale bezvysledně.

Obával jsem se toho nejhoršího. Napsal jsem i faráři kostela minoritů, což je italský kostel ve Vídni. Rita a Francesco však nebyli nikomu známi a naštěstí nebyli ani na úředním seznamu zesnulých.

Rozhodl jsem se nakonec sám zajet do Vídně v naději, že vypátrám alespoň jejich dceru, i když jsem si po čtyřiceti letech už nepamatoval její křestní jméno. Jak se dalo předpokládat, i tenhle poslední pokus byl bezúspěšný.

Po mých dvou starých přátelích nebylo vidu ani slechu, zůstala mi, kromě rukopisu, jen stará fotografie, kterou mi kdysi darovali. Posílám Vám ji se vším ostatním.

Už tři roky je všude hledám. Občas se přistihnu, že se upřeně dívám na dívky s rezavými vlasy, jaké měla Rita, a zapomínám, že její by už byly bílé jako moje. Dnes by jí bylo čtyřiasedmdesát a Franceskovi šestasedmdesát.

Zatím se Vám a Jeho Svatosti poroučím. Kéž Vás Bůh osvítl při četbě, do níž se chystáte pustit.

Mons. Lorenzo Dell' Agio

biskup diecéze Como